

BASINA VE KAMUOYUNA

02 Haziran 2005

13 Ağustos 2003 tarihinde Özelleştirme kapsamına alınan 60.000 ton/yıl kapasiteli Seydişehir Eti Alüminyum tesisleri için son teklif verme süresi 10 Haziran 2005 tarihinde sona ermektedir. Tesislerin enerji gereksinimini karşılaması amacıyla birlikte projelendirilen Oymapınar Barajı Eti Alüminyum alan firmanın kâr etmesi gerekçelendirilmesiyle Eti Alüminyuma devredilerek tesisler satışa çıkarılmıştır. Oymapınar'ın bağlanmasıyla bugün Eti Alüminyum, dünyada en ucuz birincil alüminyum üreten entegre (madenden katma değeri yüksek uç ürünler üreten) tesis olma özelliğine sahip olmuştur.

Eti Alüminyum çalışanları, fabrikadan ayrılan önemli sayıda personel nedeniyle canlarını dışlerine takıp izinlerini bile kullanmayarak üretim yapmaktadırlar. Özelleştirme kapsamındaki fabrika, 2004 yılında inadına 64.200 ton üretim yaparak üretim rekoru kırmış ve 26.7 milyon US Dolar kâr etmiştir. Aynı zamanda 2003 yılından bugüne Seydişehir çalışanları ve halkı iş-aş kapısı fabrikalarını özelleştirme kapsamından çıkartma mücadelesi de vermektedirler.

Seydişehirliilerin bu onurlu mücadelesi ne yazık ki düne kadar basın ve kamuoyunun gündemine gelememiştir. Ta ki Fabrikayı satın almak isteyen şirketler fabrikayı gezmek isteyinceye kadar. Firmalar sanki orada bir savaş varmışçasına can güvenliği talebinde bulunmuşlardır. 30 kişinin güvenliğini sağlamak üzere Konya'dan getirilen polis ve jandarma bir gün öncesinden fabrikaya yerleştirilmiştir. 23 Mayıs günü yaklaşık 2500 kişilik polis ve jandarma fabrika içinde işçinin, fabrika dışında halkın üzerine cop, biber gazı, göz yaşartıcı bomba ve panzerle saldırarak firmalara fabrikayı gezdirmek istemişlerdir. Ancak, işine ve aşına sahip çıkmak isteyen Seydişehirliilerin kararlı direnişi karşısında fabrikayı gezememişler ve geri dönmek zorunda kalmışlardır. Ve o gün Seydişehir ilk defa medyada geniş bir şekilde yer almıştır.

Seydişehirliilerin bu onurlu özelleştirme karşıtı örnek direnişi Türkiye'de yankılanmış ve Seydişehirliilere ülkenin her kesiminden dayanışma mesajları gelmiştir.

Seydişehir'den çıkarak dalga dalga yükselen bu hareketi engellemek için ertesi gün 24 Mayıs tarihinde Başbakan; "Tesisler modern değildir. Tesisler tamamen ilkelmiştir. Modern teknolojiden uzaktır." diyerek aslında alüminyum üretim teknolojisini bilmediğini açıklamıştır. Çünkü, bugün dünyada alüminyum üretimi "Soderberg veya pre-baked" anodlu hücrelerle yapılmaktadır. Yine bugün dünyada alüminyum üretiminin % 40'ı Başbakanın ilkel dediği Seydişehir'deki teknoloji ile yapılmaktadır.

"Komünist rejimler bunu yapmış, başarmış. Bunlar bile bu işi başarmışlar, biz şimdi bunun karşısına dikiliyoruz." demesini ise, oralarda Yeltsin döneminde yapılan özelleştirmelerin mafyavari yöntemlerle nasıl talana dönüştüğünü ve adına Oligark denilen zenginlerin yaratıldığını ve bugün hepsinin yurtdışına kaçarak oralarda yaşadığını bilmediğinden veya bilgilendirilmediğinden kaynaklandığını düşünmekteyiz. Putin'in 11 Mayıs 2005 tarihinde ülke doğal kaynaklarının ve

stratejik sektörlerinin yabancı yatırımlardan yasal olarak korunmasına karar vererek yasa taslaklarının 1 Kasım 2005 tarihine kadar hazırlanması emrini verdiğini hatırlatırız.

Başbakan'ın Seydişehir'deki direnişi muhalefet partilerine ve marjinal gruplara yüklemesi Seydişehir çalışanlarının ve halkının verdiği iş-aş mücadelesini saptırma gayretidir. Doktorlar ve sağlık görevlilerinin insanca yaşam için verdikleri demokratik hakları çerçevesindeki mücadelelerine de "marjinal bir grubun yaptığı gösterilerdir" dememiş miydi?

Bugün Eti Alüminyum'da yarın Erdemir'de, Tüpraş'ta, Petkim'de verilen mücadelenin yanında olmak söylendiği gibi marjinallik değil, ülkeye sahip çıkmak ve yurtseverlik görevidir. "Bu iş sadece ideolojiktir" diyenler bilsin ki, evet bu bizim ideolojimizdir.

Başbakanın açıklamalarına destek vermek amacıyla Özelleştirme İdaresi Başkanı Metin Kilci, 26 Mayıs 2005 tarihinde Eti Alüminyum özelleştirme stratejisinde kamuoyunda tartışılan kaygıları ortadan kaldıran düzenlemeler yapıldığını, ancak, tartışmaların bu düzenlemelerin kamuoyunun yeterince bilgilendirilmemesinden kaynaklandığını ifade ederek basın ve kamuoyunu kendince bilgilendirmiştir.

Oysa şartnamenin, ÖİB'nin biran önce sat-kurtul mantığıyla yapılmış diğer özelleştirme şartnamelerinden hiçbir farkı yoktur. Seydişehir'den yükselen ve Türkiye ile bütünleşen direnişi kırmak için, şartlar konuldu şeklinde yapılan açıklamalarla üstü örtülmeye çalışılan gerçekler ise şöyledir;

Yatırım Şartı

Yatırım şartı da koyduk diyebilmek için öylesine konmuş bir maddedir. Çünkü, yatırımın ne için (üretimi arttırmak için mi?) yapılacağı bile belirtilmemiştir. Yani, Antalya'daki liman tesislerine yatırım yapılırsa, bu da bir yatırım olup, üretim ve kapasite artırımıyla ilgili olmayacaktır. Bu konuda şartnamede hiçbir açıklayıcı ve de bağlayıcı madde bulunmamaktadır. Üretim şartı maddesinde de üretimin 60 000 ton/yıl üzerinden belirlenmesi yatırımın üretimi arttırmaya yönelik olmadığını kanıtlar.

Maden İhracatı

Maden ihracatına görünürde bir kısıtlama getirilmiştir. Ancak, Türkiye'nin gerek ikili anlaşmalar gerekse çok taraflı uluslararası anlaşmalar kapsamında verdiği taahhütler dikkate alındığında, bu türden hammadde ihracatının kısıtlamasına yönelik bir düzenlemenin uygulanabilirliği mümkün değildir.

Şartnamenin bu maddesinde en önemli husus **ALÜMİNA İHRACATI** unutulmuş (!) yada konmamıştır. Alüminyum üretiminin ana hammaddesi olan alüminanın ne kadarının ihraç edileceğini belirten bir madde yoktur. Tesisleri alan şirket, elektrolizhaneleri modernize edeceğim gerekçesiyle kapatarak, sadece alümina üretebilir, ve ürettiği alüminayı kendine ait diğer tesislerinde alüminyum üretimi için kullanabilir veya yine Seydişehir'de ürettiği alüminanın tamamını ihraç edebilir. Şartnamede bunu önleyici madde yoktur. Gelecekte bunun böyle yapılacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Üretim Şartı

Bu madde, alanın herhangi bir yatırım yapmadan 49 yıl süreyle bu fabrikayı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmasının önünü açmaktadır. İlginçtir ki, şartnamede üretimin eksik yapılması veya yapılmaması halinde ceza maddesi bulunmamaktadır.

Peki o zaman kapasite artırılmayacaksa, istihdam yaratılmayacaksa biz bu fabrikayı niye satıyoruz?

Oymapınar Hes'in Kullanımı

Şartnamede “Elektrik üretim lisansını almasını gerektirecek şekilde bir takvim yılı içerisinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen orandan daha fazla elektrik enerjisini satmayacağı kabul, beyan ve taahhüt eder.” şeklindedir.

Alıcı şirketin Oymapınar'ın enerjisini satılabilmesi için konulmuş bir madde olup, miktar konusu her zaman değişebilir izlenimi açıkça görülmektedir.

Nitekim şartnamede olmamasına rağmen ÖİB Daire Başkanı Arzu Akın'ın KİT Komisyonu'nda “Otoprodüktör lisansı uyarınca, şirketin, kendi ihtiyacı dışında kalan elektriği, üretimin yüzde 25'ini aşmamak şartı ile satabilecek” şeklinde bir açıklamada bulunması haklılığımızın göstergesidir.

KİT Komisyonu üyeleri de, söz konusu elektrik satış hakkının bile şirketi alacak firmalar açısından son derece kârlı bir alan olduğuna işaret etmiştir.

Çalışanlara İlişkin Hükümler

ÖİB Başkanının, “Çalışanlara ilişkin olarak yapılan düzenleme ile hiç kimsenin özelleştirme nedeniyle iş akdi feshi sözkonusu olmayacaktır. Bu hususun şartnamede açık olarak düzenlenmiş olduğunu düşünüyoruz..” şeklindeki açıklaması ise, kamuoyunu yanlış bilgilendirmenin ötesinde fabrikalarını sattırmamak için mücadele veren Seydişehir çalışanlarının ve halkının kararlı mücadelesini kırmak için söylenen bir kandırmacadan ibarettir.

Şartnameye sonradan eklenen “İhalenin KURUL tarafından onaylanmasını müteakip 4857 Sayılı İş Kanununa tabi olarak ŞİRKET'te çalışan mevcut daimi işçilerin istihdamına ilişkin hususlar ALICI ve İDARE arasında imzalanacak HİSSE SATIŞ SÖZLEŞMESİ'nde belirlenecektir.” maddesi ile sanki mevcut işçiler korunacakmış izlenimi verilmeye çalışılmaktadır.

Bu madde, alıcı şirketin işe alacağı yeni işçilerin işi öğrenmeleri için Alüminyum üretiminin özel durumu nedeniyle eski işçilerin bir süre istihdamına devam etme mecburiyetinden dolayı konmuştur. Şartnamede bu süre en fazla 6 (altı) ay olarak düşünülmüştür.

Çünkü ÖİB'nın fabrikanın işleyişinden habersiz olduğunu gösteren şartnamenin ilk halinde “çalışanların hizmet akitleri HİSSE SATIŞ SÖZLEŞMESİ'nin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle, ŞİRKET'in kamu tüzel kişiliği sona ermeden önce feshedilecektir. Ve “ŞİRKET hisse satış sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden sonra yapacağı istihdamda daha önce ŞİRKET'te çalışanlara öncelik vermeye çalışacaktır.” şeklinde yer almaktaydı.

Bu madde “fabrikanın şalteri indirilince durdurulacak” ve “işçisi kapının önüne konulacak” düşüncesiyle hazırlanmıştı. Oysa Eti Alüminyum tesisleri durdurulamaz-sürekli çalışması gereken bir

teknolojiye sahip bir tesistir. Ve tesisi alacak şirketin fabrikaları işletecek elemanları temin edebilmesi için zamana ihtiyacı vardır.

Bu nedenle yapılan uyarı üzerine ÖİB 15 Mart 2005 tarihinde açtığı ihaleyi üretimin kesintiye uğramadan satış yapılabilmesi için 7 Nisan 2005 tarihinde iptal etmiş ve kandırma maddesini eklemiştir.

Eğer denildiği gibi “iş akdi feshi söz konusu olmayacak” ise şartnameye neden açık hüküm olarak konmamakta ve “İş Sözleşmelerinin HİSSE SATIŞ SÖZLEŞMESİ imza tarihini müteakip 6 (altı) ay içerisinde kıdem tazminatına hak kazanacak şekilde sona ermesi halinde” tazminatlar alıcı şirket tarafından değil de devlet tarafından ödenmektedir?

Seydişehir Alüminyum Tesisleri, şartname maddelerinden açıkça görüldüğü gibi özelleştirme adına kasasındaki nakiti, stoklarında paraya çevrilebilir ürünleri, maden sahaları, Antalya’da limanı, sosyal tesisleri ve Oymapınar Barajıyla ederinin çok altında bir fiyatla satılmak istenmektedir.

ETİ Alüminyum A.Ş.’ni talip olabilecek AVRASYA HOLDİNG (sahte plakalı araçlarla Seydişehir’e gelen grup), RUSAL, GLENCORE, BBF PARTNERS, ALUCHEM, ALFERON+ROSENBLATT, SNS, NOBEL GRUP (İngiliz+Çin+Hint sermayesi), ALCOA, IMRAG, ALRO-ÇALIK ENERJİ, ASSAN A.Ş, BEYTEKS, ANADOLU ORTAK GİRİŞİMİ, TÜRCAS PETROL A.Ş., EKZİM EPG, ADO MADENCİLİK, YILDIRIMLAR, LİMAK, DEMİR EXPORT, PARK HOLDİNG vb şirketlerden hangisi alırsa alsın, kendi kar amaçları doğrultusunda çizecekleri stratejinin ülke yararına olmayacağı açıktır. Ve bu stratejik tesisimizin mutlaka kamunun elinde olması gerekmektedir.

23 Mayıs 2005 tarihinde, bugüne kadar kendilerine iş-aş kapısı olan fabrikalarının kapsının önünde etten duvar olup, yerli-yabancı firmaların güvenliğini sağlamak adına kendilerine yapılan coplu, biber gazlı, göz yaşartıcı bombalı müdahaleye rağmen direnen Seydişehir işçisi ve halkının devam eden bu onurlu mücadelelerinde her zaman yanlarındayız.

TMMOB Metalurji Mühendisleri Odası olarak Hükümeti, Eti Alüminyum A.Ş.’nin ve ülkedeki diğer özelleştirme uygulamalarından bir kez daha vazgeçmeye çağırıyoruz.

TMMOB METALURJİ MÜHENDİSLERİ ODASI